

עסקים ולומדים

זווית יהודית אקטואלית לקהילת אנשי העסקים

שבת חג הפסח, ט"ו ניסן תשע"ה

אסטרטגיה של מנהיגות בעידן של גאולה ותמורות

ביציאת מצרים נולד עם חדש: עם ישראל. זהו עם מיוחד ושונה במשפחת העמים. זהו עם שסלל דרך של אמונה ותרבות חדשה, שמערכות השלטון העצמאיות שלו תואמות את תרבותו היחודית.

מדברי חז"ל למדנו שישנה התאמה בין המנהיג ובני דורו: "זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה" - פליגי בה רבי יהודה נשיאה ורבנן, חד אמר: דור לפי פרנס, וחד אמר: פרנס לפי דורו" (ערכין י"ז ע"א).

משה רבנו נבחר בידי הקב"ה להנהיג ולהוביל את תהליך ההקמה של עם ישראל, את יציאתו ממצרים וכן את עיצוב תרבותו העצמאית ומערכותיו הציבוריות. המשמעות היא שמשה רבנו ממזג באישיותו דמות מופת של איש רוח ומנהיג. של מי שזכה להגיע לפסגת המדרגה הרוחנית והנבואית בבחינת: "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ד' פנים אל פנים". (דברים לד י), ובה בעת זכה להיות מנהיג ציבורי מורם מעם.

מודל ההנהגה של משה רבנו היה יחודי ותלת-מימדי: הנהגה רוחנית, הובלה פרקטית ואסטרטגית. על מודל זה אנו יכולים ללמוד מדברי הרב קוק שהבחין בין שני מודלים של מנהיגות שאנו נוהגים לכנות אותם 'מנהיגות מְתַקְלֵל' ו'מנהיגות מעצבת'.

המודל הראשון הוא של מנהיג בעל כושר אירגון שמתְקַלֵּל את היכולות של העם ומוציא אותם מן הכח אל הפועל. המודל השני הוא של מנהיג בעל יכולת אישית, מורמת מעם, שביכולתו לעצב ולרומם את העם. המודל הראשון מתאים לתקופה בה העם בשל ומעוצב וכל שהוא זקוק לו זה מנהיג שיארגן ויתכלל את יכולותיו.

המודל השני מתאים לתקופה של תמורות ושינויים שבה העם נמצא בצומת דרכים וצריך להביא אותו למצב חדש ושונה מזה שהיה בעבר לקראת יעדים חדשים. כאן אין די ביכולת אירגונית. מנהיג מסוג זה צריך יכולת ליצור שינויים ולצרוב אותם בעם, תוך התמודדות עם הכוחות השמרניים המקדשים את ה'עבר' הנוסטלגי.

'מנהיג מְתַקְלֵל' אינו מסוגל להוציא מהציבור יותר ממה שיש בו. לכן הוא גם איננו יכול לעצב ולרומם את הציבור. משה רבנו היה מנהיג מעצב - כזה שמצליח לרומם את עם ישראל אל מעבר למה שהיה בו כבר.

'מנהיג מְתַקְלֵל' הוא מנהיג שנבחר לתפקיד, והוא איננו בהכרח בעל מעלה עצמית של עמל ובחירה אישית. הוא בבחינת 'עבד' לעם. מנהיג מעצב, לעומת זאת, הוא בבחינת 'נשיא' מורם מעם המרומם את העם למדרגתו הגבוהה. ביכולתו של מנהיג שכזה לרומם את עם ישראל לא רק בצורה הדרגתית, אלא גם בצורה פתאומית ולהביא לפסגות יוצאות דופן.

ביציאת מצרים היתה הכוונה האלקית לרומם את עם ישראל מהמצב הירוד של מ"ט שערי טומאה למדרגה גבוהה של קבלת התורה. על כן דווקא משה רבנו הוא אשר נבחר להיות מנהיגו של עם ישראל ביציאת מצרים.

הרב קוק זצ"ל מבאר את ההבדל בין אסטרטגיית ההנהגה של משה רבנו הנמשלת לשמש, שבו המנהיג, איש מורם מעם, הוא המוקד וסביבו סובבים ירחיו - מונהגיו. הם עולים אליו, וכך הם מתקדמים איתו להשגת היעדים. מנהיגותו של שמואל הנביא, לעומת זאת, נמשלת לירח. זוהי מנהיגות שבה המנהיג סובב את מונהגיו ויורד אליהם. (דרוש לחנוכת הרבנות, 'ברקאי' חלק ו').

הכותב הינו: הרב אליעזר חיים שנוולד

ראש ישיבת הסדר מאיר הראל מודיעין-אופקים וראש נחלת ש"י-מכון הראל

בארגון רבני צהר חברים למעלה מ-1,000 רבנים ואנשי חינוך, הפועלים בהתנדבות לקדם זהותה היהודית של מדינת ישראל, מתוך הידברות ושותפות. ארגון רבני צהר מבוסס על עקרונות של יושרה ונאמנות למדינה, תוך מחויבות להלכה ולמסורת היהודית.

ארגון צהר מזמין אותך להיות שותף באיחוד החברה הישראלית ובעיצוב דמותה היהודית של מדינת ישראל

לתרומות ולתמיכה בפעילויות של צהר: 1800-071-414 | www.tzohar.org.il

חפשו אותנו ב-f

